

De onderwaterzwemmer

door Jos Borré

Achtergronden en uiterlijke beschrijving

De onderwaterzwemmer verscheen op 1 mei 2015 bij Atlas Con-ract. Een tweede druk is aangekondigd. Het boek bestaat uit drie delen. Die spelen zich respectievelijk af in Wellseind (een gemeente aan de Maas in Gelderland, ten noordwesten van s-Hertogenbosch) in 1944, in het fictieve 'Charleville' in een West-Afrikaans land in 1974, en in Havana op Cuba in 2004. De bijval die de roman genoot, vertaalde zich in een plaats op de shortlist van de drie grote literaire prijzen: de ECI Literatuur-prijs 2015, de Libris Literatuurprijs 2016 en de (Belgische) Fintrot Literatuurprijs 2016. Het boek werd echter alleen bekroond met de Fintroprijs van de lezersjury.

Op het omslag doemt uit een grijze achtergrond een lichtge-vend gezicht met gesloten ogen op, vermoedelijk van een vrouw. Het hoofd is omgeven door – maar het lijkt wel: behangen met – talloze doorzichtige vissen, zilvervissen misschien, al in de derde regel genoemd, ofwel 'wit blikkend' zoals zilvervoorns, die op p. 15 vermeld worden. De vissen klampen zich vast aan het gelaat en sommige dringen de mond binnen, alsof ze zich teggedo doen aan het lijf van een verdronkene.

Eenzijds verwijst dit beeld naar de verdronkingsdood van de vader van de verteller in het eerste deel van de roman en naar verhalen over verdronkenen wier karkassen op de bodem rusten, kaalgevreten door vette alen, anderzijds naar de 'onderwa-terzwemmer', een soort watergeest die drenkelingen de diepte in probeert te trekken.

Het beeld van de aanzuigende duisternis in de diepte komt ook in het motto voor, een citaat uit het gedicht 'In profundis' uit de bundel *Eiland der ziel* (1939) van Gerrit Achterberg: 'In dit bitter helde, de dood, / kelder aan kelder grondlicht dwaal ik rond, / een zwemmer onder water, een verbond, / met bode-men die nimmer zijn ontbloot'.

Van belang is ook dat de auteur dit boek opdraagt 'Aan mijn vader Fredrik Antonie Thomése (1921-1979)'. Vader Thomése, een uitgever, werd dus slechts achtenvijftig jaar en overleed toen zijn zoon eenentwintig was.

Inhoud

Nachtrivier

Het eerste deel, 'Nachtrivier', speelt in Wellseind in 1944. De jonge Martin van Heel (vaak Tin genoemd) moet voor de eerste keer, als een soort van oefening, met zijn vader de nachtelijke rivier zwemmend oversteken naar het bevrijdde deel van Nederland, met de kleren in een bundel op het hoofd en de klompen aan een touwtje in de mond. Aan de overkant wacht Tin echter tevergeefs op zijn vader. Hij zoekt de uiterwaard af, steekt dan zijn naar en van de kerk. Als ook hun zoektocht niets oplevert, willen ze hem met een roeiboot terug naar de andere oever brengen. Tin aanzelt: 'Door zichzelf te redden verraad je zijn vader.' Als hij weggaat van de plek en zich neerlegt bij het onvoorstelbare en daardoor onwettelijke, wordt het gebeuren onomkeerbare het verlies definitief en onherstelbaar. Bovendien weet hij dat hij van zijn moeder de schuld zal krijgen omdat hij niet beter op zijn vader geleerd heeft. Het is niet anders. Wanhopig vraagt Tins moeder hem hoe ze het nu verder moeten redden.

Iets rechtzetten

In het tweede deel, 'Iets rechtzetten', gesitueerd in 'Charleville, 1974', is Tin getrouwd met Victorine (Vic) en heeft hij een dochter Nicole (Nikki), die hij erg beschermert en koestert. Via de scholengemeenschap waar ze lesgeeft heeft Vic een Foster Parents-kind geadopteerd, Salif, een Afrikaanse albino. Ze heeft geregeld geld voor hem opgestuurd en brieven van hem gekregen, en nu heeft ze de terughoudende Tin overgehaald om de jongen op te zoeken. De reis verloopt echter niet voorspoedig. Bij de landing blijft hun bagage kwijt (aan corrupte ambtenaren, meent Tin), de hotelkamer is niet fris, in de vervangende Afrikaanse kافتans voelt vooral Tin zich belachelijk, en op een eerste boottrip, tot aan de rivier begeleid door stof, stank en opdringerige dorpsbewoners, krijgen ze geen slang, krokodil of

nijppaar te zien.

Samen met een stel jonge Fransen met wie ze deze eerste tocht ondernamen, Solange en Jean-Luc, die zijn kindertijd in Afrika heeft doorgebracht, trekken ze met de zwarte chauffeur Amadou en nog drie begeleiders in twee gummie Peugeots het binnenland in, naar het dorp van Salif. Het is een heuse expeditie, over onduidelijke wegen, in de verschroeiende hitte, met walmende lichamen dicht bij elkaar. De eerste nacht die ze in

een tent doorbrengen, mannen en vrouwen onder elkaar, raakt Tin vertoerd door wantrouwen en jaloezie.

De volgende dag worden ze in het erg armoedige dorp niet

verwelkomd door dankbare zwarten, zoals ze verwacht hadden.

Het schoolje blijft een ruïne die stinkt van de uitwerpselen. Op

zoek naar Salif raakt de ondernemende Victorine afgezonderd

van de rest van het gezelschap, terwijl de dorpsbewoners zich

als gewapende krijgers steeds dreigender opstellen tegenover de

bezoekers. Wat te doen? Zullen ze Vic nog zoeken of zullen ze

meteen vluchten en hulp halen in Charleville? Half in paniek,

maar met de hulp van de opgedoken Salif vinden ze Vic toch

terug, bewusteloos door een zonnesteek. Tin dringt erop aan dat

ze haar nog naar Charleville brengen, maar Vic sterft onderweg.

Hoe zal Tin dit aan hun dochter Nikki uitleggen?

Het derde deel, 'Boven water', speelt in Havana in 2004. Salif

is er arts in het ziekenhuis. Tin, die hem bezoekt, heeft bij een

val in de portiek van het ziekenhuis een rugwervel gebroken en

hangt er na een operatie in een soort draagzak. Van daaruit kijkt

hij ongemakkelijk terug op zijn leven. Omdat hij zich schul-

dig voelt over de dood van Vic heeft hij zich het lot van Salif

aangetrokken en hem laten studeren. Dochter Nikki heeft hem

de dood van haar moeder nooit vergeven en zich van hem afge-

keerd, maar nu staat plotseling haar zoon Victor aan Tins bed,

met de vraag of hij Tin naar huis mag brengen. Is er dan toch

nog hoop mogelijk?

Interpretatie

De term 'onderwaterzwemmer' heeft twee centrale betekenissen.

Ten eerste verwijst hij naar het lijk van de vader dat in het water

zou liggen. Ten tweede suggereert hij dat onderdrukke trauma's

blijven doorwerken: de zoon stelt vast dat de herinnering aan

zijn vader is vervaagd, maar ook is hij al die tijd heel bang voor

hem geweest, voor de dode die hij langzamerhand geworden is,

de vloeiende watergeest, de onderwaterzwemmer. Hier verwijst

de term naar de langdurige en nefaste nawerking van de verdin-

gingsdood van de vader op het leven van de zoon, als een kracht

die hem naar de diepte (neerslachtigheid, wanhoop) zuigt. De

'onderwaterzwemmer' staat dan symbool voor de mees met zijn

onzichtbare, vaak niet detecteerbare, maar dwingende psycholo-

gische trauma's die hem maken tot wie hij is.

In de complexe thematiek komen dood, verlies, afscheid, ge-

mis, schuld, angst en verantwoording in diverse verhou-

dingen aan bod, zowel vaak letterlijk als symbolisch. Nog voor

de jonge Tin weer naar huis wordt gebracht, weet hij dat zijn

Titel

Boven water

Thematiek

moeder hem de schuld voor de dood van zijn vader zal geven. Wie zal nu voor alles zorgen, het gezin onderhouden? Tin voelt aan dat ze liever h  m verdronken had gezien dan zijn vader. Heel zijn leven zal hij willen 'thuiskomen', terugkeren naar de 'normale toestand' aan de overkant, in de tijd vóór het trauma, maar de schuld en de verplettende verantwoordelijkheid die de jongen meent te moeten dragen, maken dat onmogelijk. Een vergelijkbare verantwoordelijkheid en schuld ervaart Tin als zijn vrouw verdwijnt, tegenover haar, omdat hij haar niet voldoende beschermd heeft, maar vooral tegenover hun dochter, die hij, wellicht als compensatie, met overdreven vaderlijke omringt. Liever had Nikki, zo vermoedt hij op grond van haar boosheid, dat hij was omgekomen in Afrika in plaats van haar moeder.

In dit verband past het motief van de afwezigheid – letterlijk, door de verdwenen geliefden en door Tins inactiviteit bij de gebeurtenissen, en figuurlijk, doordat hij vanuit zijn schuldgevoel zijn eigen aanwezigheid poogt uit te wissen –, bij wat Tin aanvoelt als 'de schaa  te om te bestaan' of 'aanwezigheidsschaamte'. In zijn pogingen zijn levensverhaal een andere wending te geven, iets goed te maken van wat hij teweg heeft gebracht, cijfert hij zichzelf weg, is hij bereid door zijn afwezigheid die van iemand anders weer op te vullen. Ommacht en schaa  te om wat hij zijn passiviteit noemt en om het feit dat hij (nog) leeft, maken dat hij voor zichzelf al twee keer dood is gegaan voordat hij zijn rug breekt. Uiteindelijk voelt hij zichzelf 'de grootste afwezige in deze schijnvertoning' doordat hij geen vat heeft gekregen op zijn leven, nooit meer dan een werkeloze toeschouwer is geweest.

Voorts zijn er de motieven van nabijheid en verwijdering. Zo lang Tin in plaats en tijd dicht bij de gebeurtenissen blijft, lijkt het hem dat hij er toch nog enige vat op kan krijgen, dat zijn vrees voor het ergste ongegrond zal blijken en dat hij de gebeurtenissen zelfs ongedaan zal kunnen maken. Alsof hij maar zijn arm zou hoeven uit te steken om in die andere werkelijkheid de zaken te manipuleren. Omdat dit toch niet kan, spreekt hij van de 'onbereikbare nabijheid', waar een groot gevoel van ommacht en ontkennde hoopeloosheid mee gepaard gaat. Maar hangend in zijn draagzak in het ziekenhuis in Havana overweegt hij, in een passage die de essentie van de roman vat: 'Je hele leven ben je bezig om iets te verliezen wat je nooit hebt bezeten. Waarom zou je je daar dan op het laatst ineens druk over gaan leggen maken? De nabijheid is alles wat je vergund is geweest. Je bent een tijdje nabij geweest, dat noem je liefde, of geluk, en daarna ben je weer alleen.'

Ten slotte brengt R.F. Thomése de bijzondere relatie tussen ouders en kinderen in beeld, vooral gezien vanuit het standpunt

van de vaderfiguur. Zijn leven lang voelt Tin de schaduw van zijn vader over hem vallen, een aanwezigheid die zich voortnamelijk door zijn afwezigheid kenbaar maakte. Maar op het boottochtje op de Afrikaanse rivier voelt hij hem (als onderwaterzwemmer) plotseling weer heel nabij en dat woelt zijn emoties zo op dat hij ervan gaat huilen. De veiligheid en geborgenheid die hij als kind nooit heeft ervaren, wil hij als vader wel garanderen, door Nikki met overdreven veel zorg te omringen, maar hij beseft dat naarmate ze ouder en zelfstandiger wordt hij meer en meer van haar verwijderd raakt.

Ook op deze manier wordt hij van lieverlede uitgewist. In Havana beklaagt hij zich over het feit dat Nikki zich van hem heeft afgekeerd en stelt hij zich voor wat zijn vader tijdens zijn doodstrijd over hem nog gedacht moet hebben. Ook hier vult hij emotioneel een witte vlek op, verplaatst hij zijn aanwezigheid naar die van zijn vader, en terug: 'Het kind dat alleen achterblijft, in een verlaten landschap. Het is altijd zijn grootste zorg geweest.' Wat hij daar nog aan toevoegt, slaat wellicht op nog veel meer dan op de relatie van Tin met zijn afwezige dochter: 'Je kind heb je altijd bij je, waar je ook bent. [...] In het diepst van je gedachten koester je je kind met alles wat je hebt. In wezen ben je altijd verbonden.'

*Verteller /
Personages*

Tin wordt geconfronteerd met een werkelijkheid die voor hem onacceptabel is en waarin hij zijn leven niet gewoon kan voortzetten. Het trauma uit zijn jeugd remt hem af, het versuurt de verhoudingen in zijn gevoels- en ervaringswereld en zijn perceptie van de werkelijkheid. Zijn bewustzijn kan het beseft van wat er gebeurd is niet aan, niet de dood van zijn vader, niet de verdwijning en even later de dood van zijn vrouw. Omdat hij die onstellige werkelijkheid niet kan of wil accepteren, wil hij hopeloos ontkennen wat er gebeurt en de tijd terugdraaien om het gebeude ongedaan te maken. Maar uiteindelijk moet Tin, ondanks al zijn weerstand, de realiteit toch weer bezit van hem laten nemen, met heel haar onzichtbare afwezigheid. Victorines optimisme en daadkracht krijgen een flinke deuk als blijkt dat de werkelijkheid die ze in het Afrikaanse dorp aantreffen in geen enkel opzicht beantwoordt aan wat ze er zich idealistisch van had voorgesteld. Daarnaast trekken onhandigheid, onwennigheid, argwaan en misverstanden vooral Tin redeloos de diepte in. Voor hen beiden kalft hun wereld voor hun voeten af en ze kunnen er niets aan doen. Wat voorzien werd als een blijfe kennismaking met een dankbaar jong zwartje in een typisch Afrikaans dorp, loopt uit op een expeditie naar hun persoonlijke donkere binnenste, een onvoorstelbare ervaring die ruw en diep in hun gemoed boort. Die leidt tot het beseft dat ons leven zich niets van ons aantrekt.

Voor wie zijn voorgeschiedenis niet kent is Tin (in Afrika) een vreugdeloze, norske, mopperende, wantrouwige, recalcitrante man, en zodoende volstrekt onaangenaam reisgezelschap, in het bijzonder voor zijn vrouw. Tin verdenkt de douaniers van gesjoemel met hun bagage en van corruptie, de zwarte chauffeurs van opdringerigheid als ze de nacht allemaal samen in dezelfde tent moeten doorbrengen, de dorpelingen van hebzucht als Vic wel mooie brieven krijgt in ruil voor de overgemaakte bedragen, maar het dorp onderkomen en het schoolje in verval blijkt. Zo vormt hij een tegenwicht voor zijn menslievende, altijd positief ingestelde, misschien ook wat goedgelovige vrouw. Zij is ondernemend, ijvert voor een betere wereld en wil daar ook, desnoods tegen beter weten in, in de persoon van Salif, bewijzen voor vinden. Het is tragisch (maar het ligt in het verlengde van Tins sarcasme) dat niet Vic, maar de sceptische Tin zelf uiteindelijk voor de studie van Salif instaat en hem zo vooruit helpt in de wereld.

De onderwaterzwenner is uitgewerkt als een hij-verhaal: de verteller neemt zo wel enige afstand tot zijn personage, maar doordat het perspectief steeds bij Tin ligt, zit de verteller het personage toch erg dicht op de huid. Dat levert bijzondere effecten op. De lezer gaat onwillig mee in alles wat er fout loopt in het Afrikaanse verhaal en hij wordt verplicht van dichtbij op te trekken met een erg onsympathiek personage, een echte zeur. Daar wordt hij zelf ook ongemakkelijk van. Bovendien blijkt dat Tin een verwrongen kijk op de wereld als de ware werkelijkheid presenteert. Hij ziet – soms tot hilariteit van de zwarten – veel dreiging en onheil die er niet blijken te zijn, met als meest markante voorbeeld: de gewapende krijggers die hij zo wantrouwt, keren zich niet tegen de bezoekers, maar maken zich op voor de jacht, en na afloop krijgt Tin zelfs de uitnodiging om het dier mee klaar te maken voor consumptie.

Door dit vertelperspectief gaat de lezer helemaal mee in de verkrampte geest van Tin, met zijn verwrongen gevoelswereld, zijn trauma's, zijn eigenheden. Dat hij maar geen greep op de gebeurtenissen krijgt, dat hij een onuitwisbare schuld toorst, dat hij zo veel 'afwezigheid' ervaart, zijn immens gevoel van gemis, zijn zwartgalligheid... het gaat allemaal terug op – en valt wellicht psychologisch te verklaren door – het trauma uit zijn jeugd. Uiteindelijk komt heel het verhaal van Tin neer op zijn confrontatie met en zijn verhevigde bewustzijn van de dood. Het doodsbescf, dat anderen niet kennen of op een afstand houden of waar ze argeloos mee omspringen, omdat het leven voor hen 'volledig en vanzelfsprekend' is, staat Tin onafgebroken heel helder voor de geest. Vandaar dat hij niet graag op reis gaat: 'Hij is iemand die graag vasthoudt aan de plek die toevallig bij hem

is gaan horen. In de vrouwde omgeving kan hij ontkennen dat je van alles afscheid neemt waar je bij staat. Zolang alles zich herhaalt, is er niets aan de hand. Vandaar ook dat hij vele ondernemingen al op voorhand als nutteloos beschouwt – zijn bewustzijn, zegt hij, is aangevaren door de zwarte gaten van de dood, de klaarluchte verdwijnpunten die met het blote oog niet waarnembaar zijn. Het is het diep doordringende besef van finaal te worden uitgewist, van volstrekt afwezig te raken.

Achtergrond

In Thoméses focus op dit besef schuilt ook, en tegelijk, een eerbetoon en een rouwbeklag aan het adres van de 'afwezigen' in zijn leven: zijn vader, aan wie hij dit boek opdraagt, en zijn dochterje. In een interview met Annet de Jong, die in het boek las dat Tin door zijn specifieke manier van leven het verlies van zijn vader wil goedmaken, vertelde Thomése daarover:

Als je naar mij kijkt: ik wil het verlies van mijn kind goedmaken. Dat neem ik aanwezigheidschaamte; een schuldgevoel dat jij leeft en die ander niet. Maar het is regelmatig een gewiekste manier om de rouw te handhaven en verbinding te houden met degene die je bent verloren.

*Structuur /
Stijl*

De drie delen van de roman spelen telkens in een ander werelddeel. Daarmee wilde hij aangeven, zei Thomése in een interview, dat de wereld van Tin van Hiel (nomen est omen) maar geen geheel wil vormen, dat de drie episodes uit zijn leven afzonderlijke eilandjes van pijn vormen, telkens op een ander continent. Jeroen Vullings wees ook op de afwisseling van de vier basiselementen: water (de rivier), vuur (de dodelijke hitte in Afrika), lucht (de 'stellige' in het ziekenhuis in Havana) en aarde ('tegen het slot maakt hij zich op te reizen naar de aarde waaruit hij voortkwam').

Het tweede deel, dat in Afrika speelt, is vervut het langste, maar meer dan één recensent noemt het eerste deel, over de overstreek van de rivier, het sterkste. Veel effect – vooral in de eerste twee delen – gaat uit van de erg realistische, concrete beschrijving van de gebeurtenissen, gecombineerd met een heldere formulering van Tins gemoeids- en psychologische gesteldheid. Vic benijdt hun Franse reisgezelschap om zijn jeugd in Afrika: 'Maar Tins is your inner landscape. That must be wonderful.' Maar Tins 'innerlijke landschap' (een term die Hella Haasse eerder al gebruikte, refererend aan haar herinnering aan Nederlands-Indië) vertelt een heel ander verhaal: waarom hij niet graag reist, waarom hij vaak onverteerdzaam of paniekerig reageert, waarom zijn negatieve emoties als ijsblokken tegen elkaar opkruien aan de oppervlakte van zijn dagelijks bewustzijn en zijn ervaringswereld... Door dit bedachtzaam, uitgemeten, registrerend realisme

betrekt Thomése de lezer dicht bij Tins fysieke ervaringen en zijn angsten, soms zo dicht dat de lezer er als het ware claustrofobisch bij betrokken wordt. Zodoende creëert de auteur met literaire middelen ook in zijn relatie met de lezer een bijzondere nabijheid.

Context

Critici verwijzen in hun bespreking van dit boek steevast naar de verschillende toonaarden in het werk van P.H. Thomése. Zijn romans en verhalen waarin het personage J. Kessels de hoofdrol speelt, met wie de verteller graag optrekt, neigen met hun vele grollen en grappen naar vaudevillie en soms platte slapstick. In zijn veel serieuzer werk pelt hij naar de diepgang van menselijke emoties, die het leven sturen zonder dat de mens daar controle over heeft. Je leven volgens een eigen planning laten verlopen is volgens Thomése een illusie.

De dramatische ondertoon van het vers uit het motto van dit boek komt vaak aan de oppervlakte in het proza van P.H. Thomése, in het bijzonder in *Schaduwkind* (2003), een tekst die hij schreef na de dood van zijn zes maanden oude dochterje. In *De onderwaterzwenner* komen vergelijkbare pijnlijke gevoeligheden aan bod. De notie 'Zo dichtbij, zo onbereikbaar dichtbij', is zo goed als woordelijk uit *Schaduwkind* overgenomen. Dat geldt ook voor zinnen als 'Afscheid nemen van je kind is afscheid nemen van je leven zoals het hoort te zijn'; hoewel de auteur de lezer meeneemt op een verre tocht, maakt hij met dit verhaal een grote lus en sluit deze roman thematisch dicht aan bij *Schaduwkind*. Een uitlating die Thomése aan Tin toeschrijft, en die hij leest aan het symbolische thema thuiskomen, krijgt daardoor nog een bijkomende betekenis: 'Voor hem is een reis niets anders dan een nodeloos lange omweg terug naar huis.'

Personages met een jeugdtrauma zijn geen uitzondering in de literatuur. Als de levenswaarde van een hoofdpersoon te maken heeft met het verlies van een kind (indirect in *De onderwaterzwenner*, maar direct in *Schaduwkind*), kan nog verwezen worden naar *Een roos van vlees* (1963) van Jan Wolkers, *Tonio* (2011) van A.F.Th. van der Heijden en *Post mortem* (2012) van Peter Tertin. In *Contrapunt* (2008) projecteerde Anna Enquist diep eenzaam verdriet en rouw in het personage van de pianiste die door de Goldbergervariaties van Bach in te studeren probeert met haar emoties om te gaan na het overlijden van haar dochter. Zwaarmoedigheid is het gevolg van een obsessieve religieuze focus in *Knielen op een bed violen* (2005) van Jan Siebelink. Geert ten Meijning analyseerde een depressie door een persoonlijkke,

klinische en medische benadering in *Tussen mes en keel* (1997). Onbestemde angst en dreiging die het zicht van de personages op de werkelijkheid misvormen, zijn het onderwerp van *Blanco* (2003) en *De bewaker* (2009) van Peter Terrin. Ook reizen naar al dan niet ontgonnen gebieden, die dan uitdriaan op de verkenning van de diepere lagen van de persoonlijkheid van de reiziger zelf, zijn in de literatuur een bekend onderwerp. Als icoon van dit stramen geldt *Heart of darkness* (1902) van Joseph Conrad. De tocht over de Congostroom naar het diepe Afrikaanse binnenland waarover scheepsmaat Charlie Marlow vertelt, is ook een tocht naar het donkerste binnenste van de mens, zijn onbekende ware aard.

Waarderingsgeschiedenis

Vanaf het verschijnen werd *De onderwaterzwemmer* op brede schaal geprezen in de commentaren. Recensenten noemden het 'sterk gedaan' (Arie Storm in *Het Parool*), 'een indringende vertelling' (Daniëlle Serdijn in *de Volkskrant*), een 'aangrijpende roman' (Joep van Ruiten in het *Dagblad van het Noorden*) of 'een overwelddigend boek' (Jeroen Marijs in *Humo*) tot 'een tour de force' (Rob Schouten in *Trouw*). Enkele commentatoren klasscerden het boek als een van de hoogtepunten in Thomès oeuvre. En ook Thomès zelf, zei hij in een interview, had de indruk, toen het boek helemaal af was, dat het met zijn debuut *Zuidland* (1990) en *Schaduwkind* (2003) tot zijn beste werk behoort. Arie Storm herkende zichzelf helemaal in het personage Tin: 'Deze roman speelt in op allerlei basale angsten van mijzelf' – en dat tilde zijn waardering naar een hoger niveau Voor Marja Pruis heeft die grote gevoeligheid van Tin ook voordelen: 'Tin is een gewond mens, niet opgewassen tegen de besloemeningen die het leven met zich mee brengt, maar ziet daardoor des te scherper de dingen, en de mensen, voor wat ze zijn.'

Jeroen Vullings ziet in dit boek vol 'uitgemeten naargeestigheid, regenslagen en rampen' ook een opzet van Thomès om zijn 'vaderroman' te schrijven, of beter: 'een verweerde-zoonroman'. Volgens hem toont *De onderwaterzwemmer* aan: 'Verlies draagt je levenslang mee, het misvormt je, hoogstens leer je er omheen te laveren.' Voor Rob Schouten is Tin vooral op zichzelf gefocust: '*De onderwaterzwemmer* begint als een jongensboek, op de toon van bijvoorbeeld *Orlogswinter* van Jan Terlouw. [...] Later transformeert het verhaal in een klassieke zoektocht van de hoofdpersoon naar zijn identiteit, met alle ernst en karakterologische haarspeldbochten van dien.' Vonden de meeste recensenten nog een opstekker in de hoopgevende afloop van het

Filosofen winnen Garant-Studieboekprijs 2016

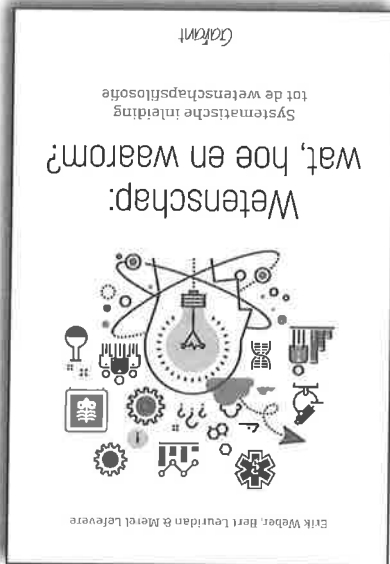
Uit de shortlist van vijf genomineerden koos de jury

Wetenschap: wat, hoe en waarom?

*Systematische inleiding
tot de wetenschapsfilosofie*

tot winnaar van de
Garant-Studieboekprijs 2016

Het boek is een samenwerking van drie auteurs:
Erik Weber is gewoon hoogleraar
aan de Universiteit Gent
Bert Leuridan doceert
aan de Universiteit Antwerpen
Merel Lefevere is praktijkassistent in Gent

De jury bestond uit dr. Gerard Baars (Erasmusuniversiteit, Rotterdam), prof. dr. Walter Hellinckx (KU Leuven), prof. dr. Jean Paul Van Bendegem (Vrije Universiteit Brussel), prof. dr. Peter Van Petegem (Universiteit Antwerpen), prof. dr. Jan Verplaetse (Universiteit Gent).

Erik Weber, Bert Leuridan & Merel Lefevere (2016), *Wetenschap: wat, hoe en waarom? Systematische inleiding tot de wetenschapsfilosofie*. Antwerpen-Apeldoorn: Garant.

De Garant-Studieboekprijs is ingesteld ter bevordering van het realiseren van studieboeken voor het hoger onderwijs. Studenten vragen immers om studieboeken.

Inzenden voor de Garant-Studieboekprijs 2017 is mogelijk. De prijs bestaat uit een geldsom van € 2017,- en publicatie van het boek.